

Nr 200.

Utlåtande i anledning av motionsvis gjorda framställningar avseende dels pension åt författarinnan fru Amelie Posse, dels förhöjd pension åt sekreteraren vid Uppsala universitet Carl Häggquist.

(5:e avd.)

I nedan omförmälda motioner ha förslag framställts avseende *dels* beredande av årlig pension åt författarinnan fru Amelie Posse, *dels ock* beviljande av förhöjda pensionsförmåner åt sekreteraren vid Uppsala universitet Carl Häggquist.

1:o) **Författarinnan Amelie Posse** (*honnörspension*). I motionen I: 272 hava herrar *Holmbäck* och *Nerman* hemställt, att riksdagen måtte, på grund av den verksamhet för flyktingar fru Posse utövat och i avvaktan på den utdelning hon kan komma att erhålla från likvidationsnämnden i anledning av hos denna bevakade fordringar, tilldela henne en pension om 3 000 kronor för år.

Av handlingarna inhämtas,

att fru Posse är född den 11 februari 1884 och således 67 år gammal;

att hon den 29 maj 1915 ingick äktenskap med då förmodligen österrikiske undersåten Oscar Brazda från Prag, vilket äktenskap upplöstes den 11 februari 1939;

att hon enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5 maj 1939 återvann svenskt medborgarskap;

att fru Posse och hennes make innehade en slottsegendom Ličkov i Sudetlandet, vilken år 1925 inköpts för fru Posse tillhöriga medel men som år 1939 jämte inredning beslagtogs av Gestapo, varefter inredningen år 1940 försåldes av Gestapo i Prag;

att fru Posse idkat en omfattande litterär verksamhet;

att hon under krigsåren med betydande personliga uppoffringar bedrivit en omfattande hjälpverksamhet för politiska och judiska flyktingar av tjeckisk nationalitet;

att, såvitt nu kan bedömas, fru Posses — i likvidationsnämnden bevakade — anspråk på gottgörelse av Tyska riket för den ekonomiska förlust, som genom berörda ingripanden tillskyndats henne, svårligen kunna leda till något positivt resultat.

att fru Posse, som genom vänners förmedling f. n. vistas i Italien för att om möjligt återvinna sin hälsa, numera saknar egna tillgångar;

samt att hon enligt av professor Nanna Svartz utfärdat läkarintyg på grund av sjukdom är så gott som helt oförmögen till arbete.

Över motionen har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *statskontoret* avgivit utlåtande och därvid anfört följande.

Statskontoret har vid upprepade tillfällen uttalat såsom sin uppfattning, att den största försiktighet borde, särskilt med hänsyn till konsekvenserna i olika riktningar, iakttagas från statsmakternas sida i fråga om att åt personer, vilka icke innehåft statsanställning, bevilja pension såsom uttryck av erkännande för en utom statens tjänst bedriven förtjänstfull verksamhet. Med denna utgångspunkt torde, såvitt statskontoret kan bedöma, förut sättningar icke föreligga för ett tillmötesgående av motionen. Ämbetsverket kan fördenskull icke tillstyrka bifall till densamma.

Utskottet. Med hänsyn till den synnerligen restriktiva hållning riksdagen hittills plägat intaga till frågor om beviljande av s. k. honnörspensioner finner sig utskottet, även med beaktande av fru Posses humanitära insatser, icke kunna tillstyrka, att på sätt i motionen hemställes fru Posse skulle tillerkännas en årlig pension av statsmedel. Däremot vill utskottet i betraktande av de i förevarande fall föreliggande ömmande omständigheterna icke motsätta sig, att ett engångsunderstöd beviljas fru Posse. Såsom lämpligt belopp i sådant hänseende vill utskottet föreslå 3 000 kronor i ett för allt.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionen I: 272, medgiva, att fru Amelie Posse må tillerkännas ett engångsunderstöd å 3 000 kronor, att utgå från anslaget till Diverse pensioner och understöd m. m.

2:o) *Sekreteraren vid Uppsala universitet Carl Häggquist (tilläggs-pension)*. I motionen I: 429 har herr *Holmbäck* hemställt, att riksdagen ville besluta, att sekreteraren vid Uppsala universitet Carl Häggquist må efter sitt avskedstagande åtnjuta pension som om hans sekreterartjänst under första halvåret 1951 uppflyttats i lönegrad Ca 33.

I fråga om motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *statskontoret* avgivit yttrande och därvid anfört följande.

Sekreteraren vid Uppsala universitet C. Häggquist har genom statskontorets beslut den 13 april 1951 förklarats berättigad att vid avgång ur tjänst tidigast den 31 juli 1951 åtnjuta ålderspension till ett grundbelopp av 10 248 kronor för år före 67 års ålder och 9 456 kronor för år för tiden därefter. Dessa belopp utgöra hel pension i lönegrad Ca 31.

Under åberopande av att universitetskanslern åren 1948, 1949, 1950 och 1951 gjort framställningar till Kungl. Maj:t om uppflyttning av sekreterartjänsten vid Uppsala universitet till lönegrad Ca 33, vilka framställningar emellertid ej föranlett något Kungl. Maj:ts motsvarande förslag, har i motionen hemställts, att pensionen för Häggquist måtte beräknas, som om tjänsten under första halvåret 1951 uppflyttats till sistnämnda lönegrad.

Huvudprincipen för pensioneringen av statliga befattningshavare är, att pensionerna grunda sig å befattningshavarens löne- och anställningsförhållanden vid avgången. Uppflyttningar i lönegrad inverka icke å storleken av pensionerna för dem som avgått ur tjänst. Sålunda har exempelvis den lönereglering, som från och med den 1 juli 1951 genomförts för vissa chefsbefattningar, icke föranlett omräkning av pensionerna för dem, som före sistnämnda dag avgått från sådana befattningar. Även om beslut förelegat om uppflyttning till högre lönegrad av den utav Häggquist innehavda sekreterartjänsten men uppflyttningen ej trätt i kraft före hans avgång ur tjänst, hade, såsom av det anförda framgår, ett medgivande om uppräknings av hans pension stått i strid med hittills tillämpade grunder och alltså kommit att medföra synnerligen vittgående konsekvenser. Vid nu angivna förhållande och då härtill kommer, att frågan om förhöjd löneställning för den avsedda tjänsten ännu ej är avgjord, får statskontoret bestämt avstyrka bifall till motionen.

Vid statskontorets yttrande hade fogats en från Häggquist inkommen skrift, vari denne hemställt, att hänsyn i förevarande sammanhang måtte tagas till av honom vid sidan om sekreterartjänsten innehavda bisysslor inom vissa universitetsfakulteter.

Utskottet. Såsom statskontoret framhåller, är Häggquist berättigad att vid avgång ur tjänst åtnjuta hel ålderspension i lönegrad Ca 31 med ett grundbelopp av 10 248 kronor för år före 67 års ålder och 9 456 kronor för år för tiden därefter. Motionärens förslag innebär, att pensionen skulle beräknas som om Häggquists tjänst under första halvåret 1951 uppflyttats till lönegrad Ca 33. Pensionens grundbelopp skulle därmed uppbibras till 10 920 kronor för år före 67 års ålder och till 10 128 kronor för tiden därefter. Till stöd för sitt förslag har motionären anført bl. a., att universitetskanslern vid upprepade tillfällen gjort framställningar om uppflyttning av sekreterartjänsten vid Uppsala universitet till sistnämnda lönegrad, vilka framställningar dock avvisats med hänsyn till pågående utredning rörande en tjänsteförteckningsrevision.

För egen del kan utskottet i likhet med statskontoret icke tillstyrka någon åtgärd i motionens syfte. Frånsett att ett bifall till motionen skulle vara ägnat att föregripa resultatet av pågående tjänsteförteckningsrevision, tala principiella skäl mot att låta pensionen utgå efter en högre lönegrad än den som gällt vid vederbörandes avgång ur tjänst. Med hänsyn till konsekvenserna har riksdagen också hittills endast i undantagsfall medgivit avsteg från denna princip. Några sådana särskilda omständigheter som skulle kunna motivera ett dylikt avsteg äro enligt utskottets mening icke i före-

varande fall för handen. Icke heller lärer hänsyn i detta sammanhang kunna tagas till de av Häggquist vid sidan om sekreterartjänsten innehavda bisysslorna.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet,

att motionen I: 429 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 27 november 1951.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 199.
